

คำนำ

“การพัฒนาโครงการศึกษาผลกระทบจากอุตสาหกรรมเหมืองแร่ต่อสุขภาพะชุมชนท้องถิ่น” เกิดขึ้นจากการที่นักวิจัยจากหลายสาขาวิชา หลายสถาบันการศึกษาทั้งในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและในมหาวิทยาลัยอื่นๆ ได้ลงมือศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับเหมืองแร่ หรือชุมชนโดยรอบเหมือง แต่เมื่อผลิตรายงานวิจัยออกมา ผลงานที่ได้มักจะมีมุมมองของแต่ละสาขาวิชา เช่น สายสาธารณสุขก็มักจะมีเรื่องสุขภาพ สายวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ (ธรณีวิทยา) ก็มักจะมีศึกษาศักยภาพของแหล่งแร่ ส่วนวิทยาศาสตร์ (สิ่งแวดล้อม) ก็จะเน้นเรื่องผลกระทบของสิ่งแวดล้อมและการวัดค่าต่างๆ สายสังคมศาสตร์ก็มักจะศึกษาเรื่องผลกระทบทางสังคมจากเหมือง การมองแยกส่วนทำให้การแก้ปัญหาทำได้ยาก เพราะมักจะใช้ศาสตร์ที่นักวิชาการคุ้นชินเป็นตัวตั้ง

อันที่จริงแล้วเหมืองแร่นั้นเชื่อมโยงกับเรื่องเทคโนโลยี เศรษฐกิจ วิธีการบริโภค การเมือง กฎหมายนโยบาย แนวทางการพัฒนาประเทศ และยังเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ทั้งในแง่ของอำนาจของ “ความรู้” และอำนาจของภาคส่วนต่างๆ ที่เหลื่อมล้ำและบางครั้งก็มองข้ามซึ่งกันและกัน “การพัฒนาโครงการศึกษาผลกระทบจากอุตสาหกรรมเหมืองแร่ต่อสุขภาพะชุมชนท้องถิ่น” ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่รวมเอานักวิชาการหลายสาขามาร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลในเวทีเดียวกับผู้แทนจากภาครัฐ ผู้แทนชาวบ้าน และผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อที่จะค้นหาประเด็นหรือโจทย์วิจัยในอนาคตที่จะนำไปสู่ความร่วมมือกันศึกษาวิจัยผลกระทบของเหมืองแร่ต่อสุขภาพะของชุมชนท้องถิ่น และหาแนวทางทำความเข้าใจฐานความรู้และระบบคิดของกันและกัน รวมทั้งวิเคราะห์ว่าฐานคิดดังกล่าวทำให้เกิดการคิดต่างหรือบางครั้งทำให้เกิดความขัดแย้งในความคิดอย่างไรบ้าง

ผลงานของโครงการเล็กๆ นี้มีสองส่วนคือ 1) ข้อเสนอโครงการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ “ผลกระทบจากอุตสาหกรรมเหมืองแร่ต่อสุขภาพะชุมชนท้องถิ่น” และ 2) รายงานผลกระทบจากเหมืองแร่ต่อสุขภาพะชุมชนท้องถิ่น: การทบทวนเอกสารและองค์ความรู้ ผู้จัดทำโครงการขอขอบคุณภาคีเครือข่ายที่ร่วมคิดริเริ่มงานด้วยกันคือคุณสุรพงษ์ กองจันทึก รศ.นท.สุนทร สุภางษ์ ดร.มาลี สิทธิเกรียงไกร ผศ.ภก.ดร.นิตดา เกียรติยิ่งอังคาสี คุณสุภาภรณ์ มาลัยลอย คุณเกื้อเมธา ฤกษ์ทวีพัฒน์ และผู้ที่ร่วมวางแผนจัดประชุมคือคุณบำเพ็ญ ไชยรักษ์ ขอขอบพระคุณผู้ที่ร่วมให้ความรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูลในเวทีสัมมนา คือ รศ.ดร. คาวลัย วีวรรณนะเดช ดร.กฤษฏา บุญชัย และคุณเลิศศักดิ์ คำคงศักดิ์ รวมทั้งผู้แทนจากชุมชนและองค์กรภาคีเครือข่ายซึ่งมีชื่อปรากฏอยู่ในภาคผนวกของรายงานผลกระทบจากเหมืองแร่ฯ

คณะผู้จัดทำ: สุรัชชัย หวันแก้ว นฤมล อรุโณทัย สุศรีดา วงศ์สถาพรรัตน์ คยามล เจริญรัตน์
ภาสนันท์ อัศวรักษ์ ปกรณ์ เลิศเสถียรชัย อุษา โคตรศรีเพชร กิ่งแก้ว บัวเพชร
พลาเดช ฌ ป้อมเพชร รัศมิ เอกศิริ ชณิกา สุพัฒนะกรกิจ กุณจิ สว่างวงศ์ธรรม
สโรชา แสงสังจา